

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Nr 21 • 2. detsember 2008

TEATAJA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja häälekandja, asutatud 1925. aastal

Eesti ettevõtlus 90

20. novembril toimus Teaduste Akadeemia saalis Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Eesti Panga, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse, Tallinna Tehnikaülikooli ja Eesti Arengufondi koostöös korraldatud konverents „Eesti Ettevõtlus 90”. Konverentsi eesmärk oli Eesti ettevõtluse pikaajaliste traditsioonide väärtustamine, hetkeolukorra hindamine ja tulevikuplaanide tegemine.

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees Toomas Luman esitas ettevõtjate poolt vabariigi valitsusele suunatud ettepanekute paketi majanduskeskkonna edendamiseks.

Konverentsi raames toimus Eesti Kaubandus-Tööstuskoja raamatu „Leading Brands of Estonia” esmaesitlus avalikkusele.

Eesti Panga presidendi Andres Lipstoki kõne võttis saali tõsiseks. Senise majandusedu alustalasid on olnud stabiilne rahasüsteem. Tuleviku kindlus on euro kasutuselevõttus. „Vaja on otsuseid,” ütles Lipstok.

Sinu ettevõtlustugi Euroopas

Juhtkiri		Koja ja Töoandjate Keskliidu ühispöördumine valitsusele
Seadusandlus		Maksude maksmisest 2009. aastal
Äriviisidid		Infoühiskonna õiguslikust regulatsioonist
Etikett		Tagasivaade visiitidele Valgevenes ja Bulgaariasse
		Aastalõupupidude korraldamisest

- 1 Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees Toomas Luman tegi konverentsil kokkuvõtte ettevõtlusorganisatsioonide poolt samal päeval valitsusele ja parlamendile saadetud pöördumisest, mille ka tänases Teatajas avaldame.
- 2 90-aastaste ja vanemate ettevõtete juhtidega peetud paneeldiskussioon kinnitas, et pikaajaline kogemus ja oma kliendi hea tundmine aitavad ka raskemad ajad üle elada.
- 3 Suure huviga vaatavad tuntumaid Eesti kaubamärke vastvalminud raamatus (vasakult) Rahvaliidu aseesimees Ester Tuiksoo, Arengufondi juht Ott Pärna ja ühena juhtivatest Eesti kaubamärkidest raamatus esitletud Estraveli kommunikatsioonijuht Mari-Liis Rüütsalu.
- 4 Leading Brands of Estonia - väärikas raamat, mis sobib hästi väliskülalistele kinkimiseks, tutvustamaks Eesti ettevõtlust ja tuntumaid kaubamärke.

EESTI

EESTI VABARIIGI JUUBELIAASTA

Kaubanduskoja ja Töandjate Keskliidu ühispöördumine valitsusele 21. novembril –

REFORMID 2009. AASTAL

Austatud riigikogu ja valitsuse liikmed,

Eesti suuremad ettevõtlusorganisatsioonid Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Eesti Töandjate Keskliit pöörduvad teie poole üleskutsega viia 2009. aastal läbi Eesti edasise arengu jaoks vajalikud reformid. Siseriikliku majanduse langustükli kokkusattumine globaalse finantskriisiga on pannud mitte ainult Eesti ettevõtteid, vaid kogu riigi olukorda, kus ka riigivalitsemine peab muutuma efektiivsemaks. Ettevõtteid on kiiresti kohaldumas muutunud tingimustega – koondamised, ärimudelite ja -plaanide ümber vaatamine ja ka pankrotid on saanud igapäevaseks osaks majandusest. On äärmiselt oluline, et riik näitaks üles tahet ja võimekust viia läbi olulisi reforme ja sellega toetada ettevõtlikkust.

Eelnevat silmas pidades teeme järgmised ettepanekud.

Kiiresti välja töötada tegevuskava ühisraha euro kasutuselevõtuks. Juba 2006. aastal läbiviidud ettevalmistusprotsess näitas, et ettevõtete valmisolek ühisraha kasutamiseks on kõrge. Ka erasektorist tingitud hinnakasvu mõju inflatsioonile on viimasel aastal madal. Inflatsioonikriteeriumi täitmine ja

eelarvetasakaalu hoidmine on seega valitsuse maksu- ja rahanduspoliitika mõjusfääris. Loodav tegevuskava peab tagama valmisoleku inflatsioonikriteeriumi täitmise korral võimalikult kiire euroga liitumise. Selge signaal riigi eesmärkidest ja sammudest, kuidas nendeni soovitakse jõuda, on ettevõtlu- sele äärmiselt oluline.

Läbi viia haldusreform. On ilmselge, et väikesed vallad ei ole jätkusuutlikud ning nende maksubaas ei võimalda kodanike kõrgetasemelist teenindamist. Haldusreform peab olema valitsuse poolt juhitud ning eeldab riigi ja omavalitsuste vahelise tööjaotuse kokkuleppimist ning kohaliku omavalitsuse avalike teenuste selget määratlemist. Kohalike omavalitsuste vabatahtlik liitumisprotsess ei ole andnud loodetud tulemusi. Üle pooltes kohalikest omavalitsustes Eestis elab alla 2000 elaniku. Nõuda neilt kõrge kvaliteediga avalike teenuste, sotsiaalhoolekande või hariduse pakkumist, rääkimata ettevõtlusele olulise infrastruktuuri arendamisest, on hetkel ebareaalne.

Haldusreformi läbiviimisest on räägitud aastaid. Enam ei saa olla takistuseks väited, et reform tuleb läbi viia sammhaaval ja pikalt ette planeerides. Kohalikud omavalitsused pea-

vad olema valmis liituma ning valitsuse ja riigikogu ülesandeks on vastavate otsuste kiire langetamine.

Koos haldusreformiga tuleb läbi viia haridusreform. Näeme vajadust mitte ainult riikliku õppekava tasandil, vaid ka füüsiliselt lahutada põhikool gümnaasiumist ning suurendada riigi osalemist põhihariduse andmisel. Kooliliigipõhiselt planeerimiselt tuleb jõuda õppuri ja haridustaseme keskse haridussüsteemi – vaja on terviklikku hariduspoliitikat. Hariduses peab rõhk olema kvaliteedil, seda nii gümnaasiumi, kutse- kui kõrghariduses.

Elukestev õpe ning enesetäiendamine peavad olema riigi poolt senisest enam toetatavad ja soodustatud. Haridusreformi läbiviimisega ei ole võimalik enam viivitada ning valitsusel tuleb kiiremas korras koostada tegevuskava selle läbiviimiseks.

Eesti vajab jätkuvalt investeeringuid ja kõrge lisandväärtusega töökohti. Investeeringukeskkonna atraktiivsuse tagamisel on äärmiselt olulised maksusüsteemi stabiilsus ja lihtsus. Samas on Eesti majanduslikku ja demograafilist olukorda arvestades oluline soodustada kõrgepalgaliste töökohtade teket ja võimaldada

kõrgelt kvalifitseeritud inimeste juurdevoolu. Selleks on vajalik üle vaadata tööjõu maksustamise põhimõtted. Kõrget lisandväärtust tootvate töökohtade pärast konkureerime kõikide riikidega. On selge, et Eesti kõrge lisaväärtusega ettevõtteid ei saa areneda vajalike teadmisi ja kogemusi omavate välis- spetsialistideta ning neid tuleb Eestisse tööle tulemiseks jõuliselt motiveerida.

Peame oluliseks, et valitsus asu kiiresti välja töötama sotsiaalmaksu ülemmäära seadmisega seonduvaid põhimõtteid, et neid saaks rakendada juba järgmisel aastal. Riigikogu üheks olulisemaks ülesandeks on veel sellel aastal vastu võtta uus töölepinguseadus. Uue, töösuhteid paindlikumaks muutva seadusega pole aega viivitada, seega tuleks valitsusel ja riigikogul kaaluda võimalust seaduse jõustamist veelgi varem – hiljemalt 1. juulil 2009.

Kuigi 2009. aasta on nii Euroopa Parlamendi kui Kohalike omavalitsuste valimise aasta, loodame, et tajute majanduses kujunenud olukorra tõsidust ning näitate üles riigimehlikku julgust Eesti arenguks nii vajalike otsuste tegemisel ning reformide läbiviimisel.

Lugupidamisega,

Toomas Luman
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
juhatuse esimees

TÖÖANDJATE KESKLIIT
ESTONIAN EMPLOYERS' CONFEDERATION

Enn Veskimägi
Eesti Töandjate Keskliidu
volikogu esimees

SISUKORD

Juhtkiri	3
Reformid 2009. aastal	
Väliskaubandus	5
Hiina tähistab ATA Carnet süsteemiga liitumise 10. aastapäeva	
Seadusandlus	6
Kuidas maksta makse uuel aastal	9
Infoühiskonna õiguslik regulatsioon	9
Koja gallup	
Etikett	10
Aastalõpupeod ja teod	
Innovatsioon	12
Teenuste disain – uus trendikas ja tõhus meetod oma teenuse paremaks tegemisel	
Rahvusvahelised üritused	13
Hiina, oktoober 2008 – Ettevõtjatele korraldatud visiit, Eesti-Hiina ärikonverents ja esimene EBSi Hiina viistlaste konverents	
Huvipakkuv Valgevene	14
Bulgaariat avastamas ja äri võimalusi otsimas	16
Teated	18
Koolitus	19
Riigihanketeated • Koostööpakkumised	21
Juubilarid	22

KALENDER

2. detsember	Kordusseminar „Kuidas määrata firma väärtust?“ Toomas Hansson • Tel: 744 2196 • E-post: toomas@koda.ee
3. detsember	Kingisepa alustavate ettevõtjate delegatsioon Jõhvis Margus Ilmjärv • Tel: 33 74 950 • E-post: margus@koda.ee
4. detsember	Seminar koostöös konsultatsioonifirmaga Christiansen Consulting „Kuidas toime tulla majanduskeskkonna väljakutsetega?“ Liina Pello • Tel: 604 0091 • E-post: liina.pello@koda.ee
9. detsember	Messikoolitus Tallinnas „Tulemuslik messiturundus – töö enne messi, messi ajal ja peale messi“ (eestikeelne) Liis Liivoja • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee
10. detsember	Messikoolitus Tallinnas „Tulemuslik messiturundus – töö enne messi, messi ajal ja peale messi“ (venekeelne) Liis Liivoja • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee
11. detsember	Messikoolitus Pärnus „Tulemuslik messiturundus – töö enne messi, messi ajal ja peale messi“ (eestikeelne) Liis Liivoja • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee
17. detsember	Seminar „Maksumuudatused 2009“ Kati Krass • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee
19. detsember	Ärihommikusöök koostöös EBSiga Radisson SAS Hotellis – Leslie Young, Hong-Kongi Hiina Ülikooli makromajanduse professor „Tulevik – kas kapitalita kapitalism kohtub kommuunideta kommunismiga?“ (parafraaseerides Marx'i) Annika Eesmaa • Tel: 604 0094 • E-post: annika@koda.ee
20. jaanuaril	Seminar „Sihturg – Moldova“ Viive Raid • Tel: 604 0092 • E-post: viive@koda.ee

Tähelepanu!

Kaubanduskoja telefoninumbri on muutunud!

KAUBANDUSKODA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda • Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn
Tel: 604 0060 • Faks: 604 0061 • E-post: koda@koda.ee • www.koda.ee

Teenuste osakond	Tel: 604 0077 • konsultatsioon • päritolusertificaadid • ATA-Carnet • tollikonsultatsioonid Tel: 604 0080 • äridelegatsioonid • messid • kontaktpäevad Tel: 604 0081 • Kölni messid • Tel: 604 0082 • Stockholmi messid Tel: 604 0082 • koostööpakkumised • raamatukogu
Politiikakujundamise- ja õigusosakond	Tel: 604 0060 • konsultatsioon • majanduspoliitiline tegevus
Turundus- ja liikmesuhete osakond	Tel: 604 0089 • liikmeks astumine • liikmesuhted • avalikud suhted • Tel: 604 0085 Teataja toimetis • toimetaja Kadri Liimal • Tel: 523 6146 • E-post: kadri@koda.ee
Raamatupidamine	Tel: 604 0067
Kaubanduskoja Tartu esindus	Pikk tn 14, 51013 Tartu • Tel: 744 2196
Kaubanduskoja Pärnu esindus	Ringi 35, 80010 Pärnu • Tel: 443 0989
Kaubanduskoja Kuressaare esindus	Tallinna 16, 93811 Kuressaare • Tel: 452 4757
Kaubanduskoja Jõhvi esindus	Pargi 27-203, 41537 Jõhvi • Tel: 337 4950

LIDIA FRIEDENTHAL
väliskaubandusnõunik

Hiina tähistab ATA Carnet (ATA märkmiku) süsteemiga liitumise 10. aastapäeva

17.–19. novembrini kogunesid maailma kaubanduskodade eksperdid Pekingis tähistama ATA märkmiku Hiina Rahvavabariigis kasutusele võtmise kümnnendat aastapäeva.

LÜHIDALT

Peale kümnet aastat kestnud läbirääkimisi rakendus esimesel märtsil 1998. aastal Hiinas ATA märkmiku süsteem.

...

Usaldusväärne ATA märkmik aitab eksportööridel vähendada kulutusi kaupade ajutisel väljaveol ja lihtsustab tolliprotseduure.

...

Eesti on ATA süsteemi liige 1996. aastast. ATA süsteemi garantii- ja väljastavaks ühenduseks Eestis on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda.

Infot ATA märkmiku kohta leiate järgmistel Internetiaadressidel:

- www.atacarnets.org
- www.koda.ee
(väliskaubandus,
ATA märkmik)

Artikkel on osaliselt refereeritud ICC kodulehelt.

Peale kümnet aastat kestnud läbirääkimisi rakendus esimesel märtsil 1998. aastal Hiinas ATA märkmiku süsteem. 2007. aastal väljastati Hiinas juba 3246 ATA märkmikku ja selle näitajaga jõudis Hiina ATA märkmikke väljastava 65 riigi hulgas 12. kohale.

Ei ole mingit kahtlust, et Hiina osalus süsteemis kasvab aastatega veelgi. On ju Hiina viimase kümne aasta muljetavaldava majanduskasvu tulemusena tõusnud maailma kaubanduses ja majanduses kolmandale kohale. Heaks näiteks Hiina üleilmastumisest on piiriülese kaubanduse kasv ja investeringute voog Hiina majandusse. Lisaks edukalt läbi viidud suveolümpiamängud käesoleval aastal.

Suveolümpia kordaminekule aitas kaasa Hiina tolli ja Olümpiamängude Pekingi Organiseerimiskomitee otsus laiendada ATA märkmikuga Hiina ajutiselt sisseveetavate kaupade loetelu. Lisaks näitustele ja messidele lubatud kaupadele,

anti erandkorras olümpia ja paraolümpia toimumise ajaks luba ajutiselt sisse tuua ka professionaalseid töövahendeid (raadio- ja TV ülekandeseadmeid jne). ATA märkmikuga viisid olümpiamängudele kaupu ka Eesti Olümpiakomitee ja Eesti Rahvusringhääling.

Loodame, et olümpiamängude ajal saadud positiivne kogemus annab Hiina ametnikele julgustust laiendada ATA märkmiku kasutusala professionaalsete töövahendite ja kaubandusnäidiste võrra.

Jätkates edukalt tegutsemist ATA märkmiku süsteemis on Hiina eeskujuks ka naaberriikidele Vietnamile, Indoneesiale ja Filipiinidele, innustades neid ühinema ATA märkmiku süsteemiga.

Usaldusväärne ATA märkmik aitab eksportööridel vähendada kulutusi kaupade ajutisel väljaveol ja lihtsustab tolliprotseduure. Süsteem võimaldab ajutiselt, kestvusega kuni aasta, maksuvabalt importida kaupu erinevatel eesmärkidel.

2007. aastal väljastasid 65 riiki ühtekokku 160 000 ATA märkmikku koguväärtusega 17 miljardit USD. ATA märkmiku süsteemiga on käesoleva aasta 1. detsembrist liitumas ka Montenegro. Aasta lõpuks kuulub süsteemi 66 riiki, teiste hulgas ka Euroopa Liit oma 27 riigiga.

Kuna Euroopa Liidu siseturul toimub kaupade vaba liikumine, siis ATA märkmikku kaupade ajutiseks väljaveoks ei kasutata. Eesti on ATA süsteemi liige 1996. aastast. ATA süsteemi garantii- ja väljastavaks ühenduseks Eestis on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda.

2008. aastal on Eesti Kaubanduskojas väljastatud ATA märkmikega kaupu ajutiselt välja viinud Venemaale, Valgevenesse, Ukrainasse, Norrasse, Hiinasse, USAsse, Türgi, Austraaliasse ja Šveitsi.

ATA märkmik on suurepärase näide, kuidas ettevõtjate ja tolli koostöö võib hõlbustada ja stimuleerida rahvusvahelist kaubavahetust.

MAIT PALTS

Politiikakujundamise-
ja õigusosakonna juhataja

LÜHIDALT

Alates 1. jaanuarist 2009 jõustuvad muudatused maksukorralduse seaduses, mis hõlbustavad maksukohustuste tasumist. Olulisem täiendus puudutab § 105¹, mille sisuks on muuta maksude tasumise ja tasaarvestamise süsteemi.

•••

Uue korra järgi kajastuvad kõik maksukohustustlase ja MTA vahelised nõuded maksuhalduri poolt hallataval ühel ettemaksukontol. Määruses kehtestatakse maksude tasumise süsteem, mis võimaldab maksukohustustlasel täita oma maksukohustus kasutades tasumisel vaid ühte viitenumbrit.

•••

Maksukohustustlase rahaliste kohustuste täitmise järjekorra puhul on esmaseks kriteeriumiks kohustuse tekkimise aeg, st varasem nõue täidetakse enne hilisemat.

Kuidas maksta makse uuel aastal?

Artikli kirjutamise ajal on aasta lõpuni jäänud mõned päevad enam kui kuu, kuid rääkida kindlas kõneviisis sellest, milliseks muutub maksukorralduse seadus (MKS) uue aasta algusest, ikkagi veel päriselt ei saa.

Oleme küll ka varem oma liikmeid informeerinud MKSi kavandatud muudatustest ja eelnõu menetlemisest riigikogus, kuid ühtse ettemaksukonto seadustamiseni praeguseks siiski veel jõutud ei ole. Jutt käib maksukohustuste tasumist hõlbustavast seadusemuudatusest, mille tulemusena piisaks kõikide maksuametile tasutavate maksete puhul ühest ülekandest ja viitenumbrist.

Kõigele vaatamata usume, et täna võib muudatusest ja selle jõustumisest siiski kõnelda kindlamini kui varem. Riigikogu eelinformatsiooni kohaselt on viidatud MKSi muutmise eelnõu numbriga 333 SE Riigikogu teisel lugemisel 3. detsembril ning ilmselt võetakse see 4. detsembril vastu. Arvestades, et Maksu- ja Tolliamet on eelnõu vaimus juba mõnda aega koolitusi korraldanud, ei tohiks muudatuste jõustumises enam suuri kahtluseid olla. Arvestades, et praegused muudatused on maksumaksjale pigem positiivsed, ei tekita uuele süsteemile üleminek ehk olulisi probleeme. Kindlasti ei saa

maksuseaduste puhul niivõrd lühikest muudatustega kohanemiseks antavat aega aga heaks tavaks lugeda ning mõni nädal ei ole selleks kindlasti üldjuhul piisav.

Mis siis muutub maksukorralduse seaduses? Muutub riiklike maksude maksuhalduri ehk Maksu- ja Tolliameti (MTA) poolt hallatavate nõuete ja kohustuste arvestusse kandmise, tasumise ja tagastamise kord. Uue korra järgi kajastuvad kõik maksukohustustlase ja MTA vahelised nõuded maksuhalduri poolt hallataval ühel ettemaksukontol. Uus süsteem võimaldab väga paljusid erinevaid seadusest tulenevaid MTA ja maksukohustustlase vahelisi rahalisi nõudeid ja kohustusi täita vaid ühe maksega. Sisuliselt ühest ülekandest kuus võiks ka piisata, kuid kuna maksude arvestamine toimub erinevatel aegadel, siis praktiliselt see nii lihtne ilmselt olema ei saa. Kõnealuse makse tegemisega ja maksudeklaratsiooni esitamisega on maksu maksja põhimõtteliselt täitnud kõik enda kohustused maksuhalduri ees.

Kõige selle jaoks muudetakse MKSi üsna palju. Olulisem täiendus puudutab lisatavat MKS §i 105¹, mille sisuks ongi muuta maksude tasumise ja tasaarvestamise süsteemi. Riiklike maksude maksuhalduri poolt hallatavate nõuete ja kohustuste arvestusse kandmise, tasumise ja tagastamise korra kehtestab eraldi rahandusminister määrusega, kuid määruse kavand on ka MKS eelnõu seletuskirjale lisatud. Nagu öeldud, kehtestatakse määruses maksude tasumise süsteem, mis võimaldab maksukohustustlasel täita oma maksukohustus kasutades tasumisel vaid ühte viitenumbrit. Selle saavutamiseks luuakse igale maksukohustustlasele üks ettemaksukonto. Sellele kontole tehtud maksetega loetakse tekkinud maksukohustused ja -nõuded täidetuks, kui maksukohustustlase poolt kontole tehtud maksed katavad tekkinud rahalised kohustused ja maksukohustustlane on tasumise tähtpäevaks esitanud ka maksudeklaratsiooni. Juhul, kui ettemaksukontol on küll raha, st isikul on riigi vastu tagastusnõue, kuid maksudeklaratsiooni esitamise kohustus on

täitmata, toimub tasumine ehk tasaarvestamine alles siis, kui maksukohustuslane esitab maksudeklaratsiooni. Kui deklaratsioon on olemas ning maksukohustuslase MTA kontol piisavalt raha, toimub tasaarvestamine automaatselt. Kui maksu maksja maksudeklaratsiooni ei esita ning maksu määramiseks tehakse maksuotsus, toimub tasaarvestamine maksuotsuse alusel 30 päeva pärast haldusakti kättetoimetamist. Maksuteate tegemisel toimub tasaarvestamine 30 päeva pärast maksuteate kättetoimetamist.

Maksukohustuslase rahaliste kohustuste täitmise järjekorra sätestab sama paragrahv, mille kohaselt on esmaseks kriteeriumiks kohustuse tekkimise aeg, st varasem nõue täidetakse enne hilisemat. Juhuks, kui mitme maksukohustuse täitmine langeb samale päevale, määrab lõige 6 vastava maksude järjekorra. Järjekord kohaldub ainult siis, kui isik ei ole oma maksukohustust täitnud õigeaegselt ja kaks või enam kohustust langeb ühele päevale, muidu täidetakse kohustused nende tekkimise järjekorras. Ühe ja sama tähtpäevaga nõuete täitmisel lahendatakse võimalikud vastuolud vastavalt lõikes 6 antud loetelule. Loetelu järjekord on üles ehitatud nii, et esimeses järjekorras saaks tasutud isikustatud maksud ja maksed, mis on isikutelt kinni peetud ja mis mõjutavad erasikute riiklikke kindlustusi. Seejärel muud maksud ja kõrvalkohustused ning kõige viimases järjekorras muud riigieelarvesse laekuvad kohustused (trahvid, sunniraha). Eelnõu sõnastust vaadates on eelnev reguleeritud järgmiselt:

„(6) Maksukohustuslase rahalised kohustused tasutakse

või tasaarvestatakse kohustuste tekkimise järjekorras, välja arvatud, kui maksukohustuslane taotleb enne täitmise tähtpäeva käesoleva lõike punktides 14-16 nimetatud kohustuste täitmise välistamist tasaarvestusest. Ühe ja sama tähtpäevaga nõuete täitmisel võetakse aluseks järgmine järjestus:

- 1) kohustusliku kogumispensioni makse;
- 2) töötuskindlustusmakse;
- 3) kinnipeetud tulumaks;
- 4) sotsiaalmaks;
- 5) füüsilise isiku tulumaks;
- 6) maamaks;
- 7) tollimaks;
- 8) hasartmängumaks;
- 9) aktsiisid;
- 10) raskeveokimaks;
- 11) residendist juriidilise isiku ja mitteresidendist juriidilise isiku püsiva tegevuskoha tulumaks;
- 12) käibemaks;
- 13) kohalikud maksud;
- 14) intress;
- 15) sunniraha;
- 16) muud kohustused.”

Viidatud sättest tuleneb veel üks oluline põhimõte, mille lisamist ka Kaubanduskoda eelnõu menetlemise käigus on mitmel korral nõudnud. Viidatud lõikes 6 toodud loetelu puhul sätestatakse võimalus ka erandite tegemiseks muude kohustuste ehk sunniraha, trahvide, asendustäitmise kulude jne puhul. Maksukohustuslasele antakse võimalus automaatselt välistada vaidlustatavad asjad, millel on tasumata jätmisel erinevad tagajärjed (eelkõige maksu maksja jaoks). Erinevad tagajärjed seisnevad näiteks selles, et kui jätta maks tasumata, hakkab jooksma intress erinevalt trahvi tasumata jätmise tagajärjest (intressilt intressi ei arvestata). Kui isikul on raha ainult ühe

nõude täitmiseks, on tal võimalus valida, millist nõuet ta täidab ja milline tagajärg sellega kaasneb. Maksu maksja saab trahvi ära maksta sõltumata sellest, kas tal on kehtiv maksuvõlg või mitte, näidates maksekorralduses ära trahviotsuses oleva viitenumbri. Kui isik trahvi ei maksa ja automaatse ettemaksukonto tasaarvestusega ei nõustu, siis järgneb sundtäitmine, sh võimalik on, et sundtäitmine toimub ettemaksukontol oleva summa arvelt. Kuivõrd loetletud punktides 14-16 sätestatud kohustused tehakse MTA poolt isikutele teatavaks eraldi aktidega, siis viidatakse välistamisvõimalusele ja korrale ka vastavates haldusaktides või karistusotsustes.

Eelnõule lisatud selgituste kohaselt on maksukohustuslasele käesoleval hetkel ja jääb ka tulevikus ülevaade maksukontol toimuvatest muudatustest maksuhalduri e-teeninduse internetikeskkondades e-maksuamet ja e-toll. Sealt näeb maksukohustuslane kõiki oma maksukontol olevaid liikumisi, kaasa arvatud ühe maksu tasaarvestamisel teise maksu võlgnevuse katteks.

Uuest süsteemist hindavad eelnõu koostajad kasu tekkivat nii maksu maksjale kui ka maksuhaldurile. Ühele muutub süsteem mugavamaks, teisel paraneb eelduslikult haldussuutlikkus. Positiivseks peetakse nt seda, et täna kehtiva MKSi kohaselt ei ole võimalik maksuhalduri initsiatiivil ilma sundtäitmise regulatsiooni rakendamata saldeerida erinevates maksuliikides eksisteerivaid võlgasid ja enamikkeid. Uus kord võimaldab maksuhalduril aga ka enda initsiatiivil ja lihtsamalt teostada maksuliigiüleseid tasumisi. Kui täna kehtiva

tasumise süsteemi kohaselt saab maksuliigiüleseid tasumisi läbi viia ka maksu maksja ümberkannete taotluste abil, siis uue regulatsiooni kohaselt langeb ära kõnealuste taotluste esitamise vajadus. Seega on uus süsteem eelduslikult vähem koormav ka maksu maksja jaoks. MTA andmetel on keskmiselt 60-70 tuhat isikut, kellel ühe maksuliigi enamikke üleüldiselt või on võrdne teise maksuliigi võlga.

Kõik need muudatused peaksid jõustuma 1. jaanuarist 2009. See eeldab aga mitmeid infosüsteemide muudatusi maksuhalduri poolt. Jääb üle vaid loota, et see saab toimuma maksu maksja jaoks võimalikult probleemivabalt ning rakendub vigadeta.

Varem on MTA andnud teada, et suure tõenäosusega ei tööta MTA infosüsteemid vahemikul 24.12.2008-02.01.2009. Tollideklaratsioonide esitamise süsteemid töötavad sel ajal erirežiimil ning makseid MTA pangakontodele saab siiski jätkuvalt teha. Täiendavalt on maksuamet andnud ka soovitusi: esitada novembrikuu TSD (tulu- ja sotsiaalmaksu ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustuse maksete deklaratsioon) hiljemalt 10. detsembriks ja KMD (käibedeklaratsioon) hiljemalt 22. detsembriks, kasutades e-maksuametit. Samuti on MTA soovitanud teha võimalusel oma kontokaartidest enne 24.12.2008 väljatrükiid ning mitte maksta detsembrikuu TSDst (tähtaeg 12.01.2009) tulenevaid kohustusi ette. Juhul kui maksude tasumisega või infosüsteemidega tekib probleeme, tuleks kindlasti makushalduriga ühendust võtta.

KOIDU MÖLDERSON

Politiikakujundamise-
ja õigusosakonna jurist

Infoühiskonna õiguslik regulatsioon

2004. aastal jõustus infoühiskonna teenuse seadus ning arvestades nimetatud seaduse olulist mõju vastavate teenuste osutajate tegevusele ja ka teenuste kasutajate õigustele on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostanud küsimustiku, et välja selgitada, kus nähakse probleeme seaduse rakendamisel või mis võimalusi oleks õigusliku regulatsiooni täiendamiseks.

Informatsioon on tänapäevaühiskonna tunnus ning selle kättesaadavus on infoühiskonna toimimise üks eeltingimusi. Ükski varasem inimkooslus pole end nimetanud infoühiskonnaks ning kunagi varem pole informatsioon ja sellele juurdepääsu võimaldamine olnud ühtaegu rahvusvahelise ja riigisisese poliitika prioriteet. Sellest on kujunenud majandusfaktor, põhiseaduslikult kaitstav hüve ja ka võimalik oht.

Tänapäevane majandustegevus eeldab teabe laialdast kättesaadavust. Käibes oleva informatsiooni maht on oluliselt suurenenud, mis muudab lihtsamaks soovitud tulemuse saavutamise, aga toob kaasa ka probleeme, nagu allikate usaldusväärsus, kvaliteetse info eristamine mittekvaliteetsest, autentse küsimus jm.

INFOÜHISKONNA MÕISTE

Infoühiskonna mõistet avades ei ole Eesti seadusandja olnud ülemäära selge, sätestades: „Infoühiskond on kõikehõlmav

mõiste. See haarab kogu sotsiaalset reaalsust, milles me elame. Informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia revolutsioon on muutunud ja muudab meie tänast maailma tundvalt, kui paljusid eesolevaid ümberkorraldusi me veel täielikult ei hooa.”

Euroopa Liidu direktiivi infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (lühidalt e-kaubanduse direktiiv) ning selle alusel infoühiskonna teenuse seaduse vastuvõtmine peaks looma õigusliku raamistiku, mis tagab infoühiskonna teenuste vaba liikumise Euroopa Liidu liikmesriikide vahel ning õiguskindluse suurendamise e-teenuste käibes.

INFOÜHISKONNA TEENUSED

Infoühiskonna teenuseks loetakse teenust, mida osutatakse:

- majandus- või kutsetegevuse raames,
- teenuse kasutaja isiklikul taotlusel,

- andmete töötlemiseks ja säilitamiseks mõeldud elektrooniliste vahendite abil ja
- osapoolte üheaegse füüsilise kohalolekuta.

Eelnõu seletuskirjast nähtub, et kolm iseloomulikku omadust, mis määravad, kas tegu on infoühiskonna teenusega on järgmised:

- teenuse osutamine ilma poolte füüsilise kohalolekuta;
- edastamine elektrooniliste vahenditega, st et teenus saadetakse lähtepunktist ja võetakse sihtkohas vastu elektrooniliste andmetöötlus- (sh pakkimisseadmete) ja säilitusseadmete abil ning seda saadetakse, edastatakse ja võetakse vastu täielikult juhtmete või raadio kaudu, optiliselt või muude elektromagnetiliste vahendite abil;
- tasu eest teenuse kasutaja isikliku taotluse alusel.

Need kolm tunnust peaksid eristama infoühiskonna teenust muust majandustegevusest. Oluline on kõigi kolme tunnuse üheaegne esinemine.

Infoühiskonna teenusena on käsitatavad: andmetöötlusteenused, infoedastusteenused, elektroonilised meediaväljaanded, pangandusteenus, kindlustusteenus, investeringud ja teised finantsteenused, ekspertteenused (nõustamine, konsultatsioonid), meelelahutus- ja

Ükski varasem inimkooslus pole end nimetanud infoühiskonnaks ning kunagi varem pole informatsioon ja sellele juurdepääsu võimaldamine olnud ühtaegu rahvusvahelise ja riigisisese poliitika prioriteet.

reklaamteenused, kaupade müük, mis seaduse seletuskirja kohaselt hõlmab ka kaupade pakkumist elektroonilisel teel, näiteks kaupade turundusvõteted ning veebikeskkonnas lepingute sõlmimine.

Infoühiskonna teenuste osutamise üheks oluliseks eeltingimuseks on Interneti teenusepakkuja (*Internet service provider* ehk ISP) osalemine teenuse osutamises, mis võib olla üksnes toetavaks, pakkudes

ühendus- või võrguteenust teenuse osutajale aga võib ka olla teenuseid osutava veebilehe sisu haldajana.

Infoühiskonna teenuse osutajal on teavitamiskohustus teenuse kasutaja suhtes, tehes teatavaks teenuse osutaja nimi, registrikood ja vastava registri nimi, samuti teenuse osutaja aadress ning kontaktandmed, sh elektronposti aadress.

Infoühiskonnateenuse seaduse jõustumine töötas luua e-postkastides senisest suurema korra, seaduse tasandil said kirja pandud spämmimise reeglid ja kehtestatud nende rikkumise puhuks ka sanktsioonid. Esimesed aastad seaduse kohaldamise praktikad aga näitavad, et suurt muutust Eestist ega ka teistest Euroopa Liidu riikidest tuleva spämmi kvaliteedis ja kogustes ei ole ning saatjaid tuvastab tihti vaid e-posti aadress.

KOMMERTSTEADAANNE

Kommertsteadaandena käsitatakse infoühiskonna teenuse seaduse kohaselt iga liiki teabe edastust, mis on kavandatud otseselt või kaudselt edendama teenuse osutaja nimel kaupade või teenuste pakkumist või tõstma teenuse osutaja mainet. Mõiste sisu on piisavalt lai, et katta mistahes müügiedenduspakkumisi ja e-postile suunatud reklaami. Kommertsteadaanne, mis aadressaadile teele pannakse, peab olema kommertsteadaandena selgelt tuvastatav. Võimalike „sooduspakkumiste“ ohjeldamiseks on ette nähtav ka nõue, et spämmikiri peab võimaldama selgelt tuvastada

müügiedenduspakkumisi, sh allahindlusi, kaubanduslikke mängu ja nende osalemistingimusi. Taolise kommertsteadaande edastamine e-postiaadressile on lubatud üksnes aadressaadi eelnevalt antud nõusolekul ning tingimusel, et teatatakse, kuidas sellisest teabest edaspidi keelduda (ehk *opt-in*-süsteem).

INTERNETI TEENUSEPAKKUJA

Infoühiskonna teenuse seaduses sätestatakse ka Interneti teenusepakkuja, kelleks võib olla iga füüsiline või juriidiline isik, vastutus, kes osutab infoühiskonna teenuseid. Samas ei ole teenusepakkuja kohustatud jälgima teavet, mida ta edastab, vahemällu salvestab või talletab, ega otsima ebaseaduslikku tegevust näitavaid fakte või asjaolusid. Sideametil ja Andmekaitse Inspeksioonil on aga järelevalve teostamise käigus õigus ning teenusepakkujal kohustus võimaliku ebaseadusliku tegevuse või pakutava teabe kohta informatsiooni anda. Samuti tuleb pädevale asutusele nende taotluse põhjal anda teavet, mis võimaldab tuvastada neid teenuse kasutajaid, kellega teenuse osutajal on andmete talletamise lepingud.

Seoses e-kaubanduse direktiivi jõustumisega on ka teised Euroopa Liidu liikmesriigid pidanud muutma oma suhtumist teenusepakkuja vastutusse. Näiteks kehtis Rootsis varasemalt põhimõte, mille kohaselt teenusepakkuja pidi kriminaalvastustest vabanemiseks jälgima oma klientide tegevust niivõrd, kui see teenuse osutamise mahu ja eesmärgi val-

guses mõistlikult eeldav on. Suurbritannia oli aga esimene Euroopa Liidu liikmesriik, kus teenusepakkuja vastutust seaduse tasandil reguleeriti ning seaduse edastaja vabanes vastutusest, kui ta tõendas, et ta suhtus edastavasse materjali mõistliku hoolsusega ega teadnud, et toetab oma tegevusega laimava sisuga materjali avaldamist.

Seoses Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt koostatud infoühiskonna teenuste küsimustikuga oleme Kaubanduskoja kodulehel küsinud ka muuhulgas: Kas e-postiga ärilise reklaami saatmisel juriidilisest isikust aadressaadile peaks olema nõutav aadressaadi eelnev nõusolek? Liikmete valdav seisukoht oli, et eelnev nõusolek ei ole vajalik, kuid peaks olema võimalik soovimatu reklaami saamist keelata.

Küsimusele, kas on olnud kokkupuudet Internetis ärisaladuse või muu õiguslikult kaitstud teabe ebaseadusliku levitamise, vastas enamus, et kokkupuudet ei ole olnud. Samas on mitmed vastanuteist siiski kokku puutunud internetis ebaseaduslikult levitatava autoriõigusega kaitstud teosega.

Koja gallup

Täname kõiki ja palume oma liikmetel ka edaspidi meie küsitlustele aktiivselt vastata Kaubanduskoja kodulehel. Teie vastuste põhjal saame kujundada oma arvamused ja ettepanekud, mille edastame seadusandjale.

Teie arvamusest sõltub palju!

Avalikult on mitmetel kordadel arutletud teema üle, kas äriühingutel peaks olema füüsiliste isikutega sarnane võimalus keelata endale ärilise iseloomuga mitesoovitava reklaami saatmist või kas reklaami saatmisele peaks kindlasti eelnema nõusolek ja kuivõrd peaks see olema seadusega reguleeritud.

Kas e-postiga ärilise reklaami saatmisel juriidilisest isikust aadressaadile peaks olema nõutav aadressaadi eelnev nõusolek?

- Eelnev nõusolek ei ole vajalik, kuid peaks olema võimalik soovimatu reklaami saamist keelata – 62%
- Jah, alati – 24%
- Ei pea eelnevat nõusolekut vajalikuks – 14%

(Vastajaid 42)

Eelpool nimetatud Majandus- ja Kommunikatsiooniküsimustikuga saab tutvuda ka meie kodulehel: <http://www.koda.ee/?id=1300> ning kõik kommentaarid ja märkused teema kohta on oodatud ja tervetulnud.

TIINA TŠATŠUA
EBSi õppejõud

Aastalõpupeod ja teod

Aastalõpu tegemised kipuvad pikast planeerimisest hoolimata alati viimasele hetkele jääma. Tundub, et piasjasu, mille lõpetamata jätmise võib rikkuda aastalõpumeeleolu koguneb lausa kuhjade viisi ja ühe tehtud asjatoimetuse asemele tekib kohe terve rida uusi. Mis siis veel rääkida sellest, et ühtviisi kõrge on pinge nii tööl kui kodus. Ja nii lahvatarki aastalõpupinge vahel täiesti ettearvamatul ajal ja kurb küll, sageli põhjusega.

Elmise aastavahetuse eel ühes asutuses asju ajades, tabasin end tahtmatult kuulamas kahe asjaliku raamatupidaja vestlust, kes kurvalt arutasid selle üle, miks noor ja muidu nii kena peadirektor neid oma vastuvõtule ei kutsunud. Tõsimeelse murega arutasid nad, et mida nad on valesti teinud, et just neid kõrvale jäeti, kui samas olid kutsutud isegi hiljaaegu firmasse tööle asunud noored turundus- ja tootejuhid.

Usun, et aastalõpuaeg on meile kõigile eriliselt hell ja sellised arusaamused ei tohiks meie tuju rikkuda. Iseenesest on asi lihtne ja arusaadav, paljud vastuvõetud pokaali veini ja suupistetega ei ole mitte meelelahutuse ja lõbutsemiskohaks, vaid seal tehakse tööd. Nii oli see selgi korral. Firma juhi aastalõpuvastuvõtule, kuhu on kutsutud olulisemad kliendid, partnerid, konkurendid jne on oma asutuse töötajate seast enamasti palutud vaid need töötajad, kelle ametiülessannete hulka kuulub suhtlus nimetatud ametiisikutega,

sageli jäetakse koju isegi abikaasad ja püütakse hoolega jälgida, et pokaali veini juues ei jääks ajamata ükski tööjutt ja tähelepanu alt välja ükski küllaline.

Firma töötajate aastalõpu pidu on aga hoopis midagi muud, sinna kutsutakse loomulikult kõik töötajad ja vastavalt firma kommetele üksi või koos abikaasadega. Nii, et vastuvõutakse saamatajäämine ei tähenda sugugi, et teid ei austata või et teie tööd ei tunnustata.

KUIDAS ORGANISEERIDA MEELDEJÄÄVAT VASTUVÕTTU?

Tegelikult on sellise vastuvõtu organiseerimine tõsine töö, mis eeldab teadmisi ja tervet rida oskusi. Seetõttu kasutatakse tihti vastavate firmade või nõustajate abi. Silmas tuleb aga pidada, et ükskõik kui tublid ja kui tunnustatud firmast ei ole teie abilised, lõpptulemuse eest vastutate oma külaliste ees ikka teie, kes te oma asutuse või firma nimel külalised olete kutsunud. Kuidas seda kõike organiseerida?

Enne, kui alustate ettevalmistustega vastake mõnele küsimusele:

- Milline on ürituse eesmärk, mida te soovite sellega saavutada?
- Kas vastuvõtt on ametlik (töölaline) või mitteametlik (tööväline)?
- Keda te soovite küllakutsega austada?
- Kas vastuvõtt on päevane või öhtune?
- Millal te vastuvõtu soovite korraldada?
- Kus te vastuvõtu korraldate?
- Milline on eelarve?
- Milline on vastuvõtu stenaarium ja kes on esinejad?
- Milliseid jooke ja sööke eelitate?
- Millised saavad olema kutsed ja kuidas nad välja saadetakse?

ÜÄLTIGE KOPEERIMIST, OLGE JULGED JA IMPROVISEERIGE!

Ärge kunagi püüdke kopeerida kuskil nähtut ja seda üksühele oma firma üritusele üle kanda. Nii nagu iga inimene on erinev, nii on seda ka iga asutus. See mis on täiuslik ühele selts-

konnale ei sobi tavaliselt üldse mõnele teisele. Julgege oma seltskonda, harjumusi ja tavasid tundes improviseerida. Hoiduge vaid kõigest sellest, mis paneks teid endid või külalisi piinlikult või ebamugavalt tundma. Juhul, kui teil on kombeks laua taga istudes pidu pidada, ärge tehke ülipeente toitute ja jookidega püstijalavastuvõttu. Üks pole halvem kui teine. Ja kindel on vaid see, et kui pererahvas end harjumatul või ebamugavalt tunneb, on ka külalistel peotuju rikutud.

KÜLALISE OLULISIM INFOALLIKAS ON KUTSE

Külaliste jaoks on kõige olulisem informatsiooniallikas kutse. Meil pühendatakse sageli väga palju tähelepanu sellele, et kutse vormistus oleks originaalne ja meeldejääv. See on igati kena ja näitab kutsuja head maitset, tõelist hoolivust külalisest näitate aga siis, kui kutsel on konkreetne üritust puudutav teave. Oluline on, et külaline saaks kutselt lisaks kutsuja nimele, ajale, kohale jne teada ka, mis on ürituse eesmärk,

Juhul, kui teil on kombeks laua taga istudes pidu pidada, ärge tehke ülipeente toitude ja jookidega püstijalavastuvõttu. Üks pole halvem kui teine.

kauda ta kestab, mis seal toimub ja millises riietuses on ta oodatud jms. Külalisele on oluline teada, mida täpselt selga panna. On ju tore, et korraldaja on palunud riietuda pidulikult, aga mida pidulik antud seltskonnas tähendab? Siinkohal jääb üle vaid soovitada etiketimaailmast hetkeks üle kolida käitumise ja kommete ilma, kus hea tava ei soovita külalistel kunagi uhkelt riietud kui pererahval kombeks.

ABIKS TOITLUSTUSFIRMA PALKAMISEL

Juhul, kui palkate endale appi toitlustusfirma, on soovitatav teha konkureerimiseks ettepanek mitmele firmale. Kindlasti tuleb konkureerijale teatada:

- vastuõtu eesmärk;
- sisu lühikirjeldus;
- toimumise aeg ja kestvus;
- koht;
- joogi- ja toidueelistused;
- lisateenuse, mida soovite (garderoobiteenindus, lillevaasid jne);
- kutsutud külaliste arv ja profiil (daamide, härrade arv jmt);
- eelarve;

- täpne aeg, millal annate teada konkursi tulemustest;
- kontaktisiku andmed.

OSKUS KORREKTSelt ASJU AJADA TAGAB ÕNNESTUNUD ÜRITUSE

Tegelikult on selliste ürituste õnnestumises peategelaseks alati pererahvapoolse korraldaja ja oskus korrektselt asju ajada. Oskus vajadusel oma kolleegidest moodustada asjalik ja täpselt funktsioneeriv meeskond, kus kõik teavad, milline on tema konkreetne ülesanne ja mis ajaks see tuleb täita. Üheselt peavad selged olema nii kohustused kui ka õigused. Tähtis on see, et palgatud partneritega suheldes jõuaks nendeni informatsioon läbi konkreetse kontaktisiku ja, et see ametiisik ka oma sõnade ja tegude eest suudaks vastutust kanda. Ka kõige parimad abilised suudab segadusse ajada erinevate korraldajate käest käsu vormis saadud vastukäiv informatsioon. Lõpptulemusena kannatavad nii pereraha kui ka teenindaja maine.

Kogu selline organiseerimistöö on üpriski koormav ja väsi-

tav ja peo õnnestumisega ei lõpe veel korraldaja tegemised. Väga oluline on leida aega ka toimu- nu analüüsiks ja kogetu kirja- panemiseks, mingil juhul ei tohi unustada ka oma kolleegidest heade abiliste tänamist ega õiglase hinnangu andmist palgatud abilistele. Igal juhul ei tohiks hinnangu andmine tähendada „tegitajate mahalaskmist ja kõrvalseisjate autasustamist”.

RESSURSSIDE MÕISTLIK KASUTAMINE

Tänavune aasta on meile meelde tuletanud, et olemas on sõna kokkuhoid. Ennekõike mõtleme ikka – kuidas ressursse paremini kasutada ja milles annaks veel kulusid vähendada. Minu jaoks tähendab kokkuhoidmine ka tarkust teineteist toetada ja oskust mõista, aga ka tahtmist pisut teistmoodi mõtelda ja tegutseda. Hiljaaegu kuulsin, kuidas väikeses firmas, kus töötajaid alati jõuluvastuvõtuga rõõmustati, sel aastal pidu lihtsalt ära jäetakse, sest raha pole. Samas tean perefirmit, kes samamoodi kulutustele mõeldes ei saa sel aastal traditsioonilist suurt pidu kor-

raldada, küll aga otsustas peremees ise jõuluglõgi valmistada ja pakkuda, perenaine aga kolleege kodus küpsetatud pirukatega üllatada. Võimalik, et nii mõnigi mõtleb, et „nii naiivne”, aga kas ikka on? Usun, et meie seas on palju neid, kellele on tähtis, et meie tööandja meie suhtes oma hoolivust näitab ja hoolivus ei tähenda alati ning kõigile „rikkalikult kaetud lauda”.

Säravat mõistust ürituse nuputamisel, süsteemset tööd ettevalmistamisel, taibukust ja vaistu tegutsemisel ja vajadusel (võimalusel) abiliste palkamisel, rahulikkust suhtumist, usaldust ja rõõmsat meelt peol ning asjalikkust kokkuvõtete tegemisel. **K**

Head peotuju!

Ootan Teie küsimusi e-postiaadressil tiina@goodwin.ee.

Artiklis on kasutatud käsiraamatut „Etikett töö ja kodus” (autorid Tiina Tšatšua ja Mati Lukas).

EEVA KAUBA
InnoEstonia juht

Teenuste disain – uus trendikas ja tõhus meetod oma teenuse paremaks tegemisel

Praeguses maailmas, kus kõiksugused tooted ja teenused pidevalt uuenevad, on tähtis konkurentidest erineda. Miks mitte teha seda positiivses valguses ja eristuda suurepärase teenuste disaini abil?

Teenuste disaini ekspert dr Bill Hollins, kes on sel aastal esinenud mitmel Innovatsioonikeskuse InnoEurope poolt korraldatud konverentsil jagas alljärgnevaid näpunäiteid, mida teenuste disainimisel tähele panna.

DISAIN TEEB PAKUTAVA PAREMAKS

Ettevõtted mõistavad üha enam, et disain teeb nende poolt pakutud toote/teenuse paremaks. Konkurentidest tuleb eristuda ning üheks viisiks seda teha on pakkuda eristuvat

Teenused on kui tooted, mida tuleb disainida ja juhtida. Üheks erinevuseks toodete ja teenuste vahel on see, et tooteid disainitakse, et neid omada, teenuseid disainitakse, et neid kasutada. Seega on teenuste disaini eesmärk parendada teenust ja muuta see selliseks, et klient oleks rahul.

teenust, millega silma paista ja endale kliente juurde võita ning kindel klientide baas luua. Dr Hollins'i sõnul on Euroopas

väga suur osa inimesi teenindussektoris ning halb teenus on alatasa kliendile mureks. Teenused on kui tooted, mida tuleb disainida ja juhtida. Üheks erinevuseks toodete ja teenuste vahel on see, et tooteid disainitakse, et neid omada, teenuseid disainitakse, et neid kasutada. Seega on teenuste disaini eesmärk parendada teenust ja muuta see selliseks, et klient oleks rahul.

MILLE PÖÖRATA TÄHELEPANU?

Paratamatult on igasugune disainimine seotud inimestega – nii tarbijate kui ka disaineritega. Teenuste disaini puhul on probleemiks asjaolu, et inimesed, kes on ettevõttes selle eest vastutavad, pole piisavalt kogunud ja ei oma vajalikke teadmisi. Puudujäägid avalduvad nii hariduses kui ka juhtimiskeskustes ning edu saavutamiseks tuleks vajaka jäävaid teadmisi ja oskusi täiendada. Teenuste disaini tuleb kindlasti teadlikult juhtida! Praktika on näidanud, et kõige paremat tulemust saavutatakse kui disainerid töötavad koos tarbijatega

välja teenuseid, st et disainerid ei loo teenust „kusagil kaugel asuva kliendi jaoks”, vaid õpitakse turgu ja selle vajadusi tundma ning disainitakse kliendiga koos. Tundes klienti ja teades tema vajadusi on lihtsam pakkuda talle sobivaimat. Selleks tuleb kindlasti teha eeltööd ja turu-uuringuid, sest ainult nii saab teenuste disaini teadlikult juhtida. Kui seda protsessi targalt juhtida, siis peaks Su toode/teenus panema kasutaja end erilisena tundma.

Kindlasti ei salli paljud inimesed tooteid ja teenuseid, mida on keeruline ja tülikas kasutada. Tänapäeval tehakse ostu- ja tarbimisotsused tihti selle põhjal, mida antud toode/teenus tarbijale pakub. Teadantud on tõsiasi, et klient otsib mugavust ja kasu, mida ta peale ostu tootelt või teenuselt saab. Seega disaini puhul tuleb mõelda, kuidas muuta kliendi elu võimalikult mugavaks ja meeldivaks ning kuidas teenus talle kõige rohkem kasu toob. Teenus, mille kasutamine on tülikas, ei saa kindlasti olla edukas. Disainimise puhul tuleks tähe-

lepanu pöörata sellele, et teenus oleks lihtne ja mugav või siis tooks kliendile suurt kasu ja rahulolu. Paratamatult ostetakse teenuste puhul sellega kaasnevat emotsiooni.

MILLINE ON EDUKALT DISAINITUD TEENUS?

Teenuste disaini puhul saab selle edu peamiselt mõõta rahas. Kindlasti on ka teised kriteeriumid olulised, kuid kui teenus pole finantsiliselt kasutoov ja mõistlik, pole selle disain õnnestunud ning seeläbi ei saa ka ettevõtte olla edukas. Edukalt disainitud teenus on teenus, mis võetakse kiirelt omaks ja mida on lihtne ja mugav kasutada. Nii lihtne see ongi!

Edukaid disaininäiteid saab vaadata ka veebilehelt <http://www.designcouncil.org.uk/en/About-Design/Design-Disciplines/Service-design-by-Bill-Hollins/>.

SIGRID MAASIK

EBSi välissuhete osakond
sigrid.maasik@ebs.ee

Hiina, oktoober 2008

Ettevõtjatele korraldatud visiit, Eesti-Hiina äri-konverents ja esimene EBSi Hiina vilistlaste konverents.

„Detsembrikuumus” tasub kindlasti laekraanil ära vaadata, oli sõbralik soovitus, mis anti boonuseks kaasa, kui külastasin Tiit Riisalo, EXPO 2010 Eesti korraldustiimi asekomandöri, et ennast kurssi viia Eesti plaanidega seoses 2010. aastal Shanghais toimuva maailmanäitusega EXPO. „Detsembrikuumus” oli kõneaineks ka meie ärivisiidil – olgu see siis ajaline teetähis meile nagu on EXPO 2010 seoses Hiinaga paljudele lähitulevikus.

EBSil on Hiina kogemust aastaid, ühtekokku on hiinlastest lõpetajaid üle 200. Idee korraldada Eesti-Hiina ärikonverents ühes Hiina vilistlaste kokkusaamisega hakkas idanema mitu aastat tagasi. Tänu heale koostööle Eesti Kaubandus-Tööstuskojaga ja headele inimestele Lõuna-Rootsi Kaubandus-Töös-

tuskojast, kes suunasid meid oma Hiina partneriteni Shandongi provintsis, samuti tänu Eesti Suursaatkonnale Pekingis ja EASi Shanghai esindaja Valle Feldmanni julgustavatele sõnadele ja panusele, saigi kokku pandud 7-päevane ärivisiidi kava Eesti ettevõtjatele külaskäiguks Hiinasse. Visiidil osales 13 inimest 7 ettevõttest, EASist ja Eesti Kaubandus-Tööstuskojast.

Visiit algas 21. oktoobril Pekingis, kulges edasi kaunisse mereäärseesse linna Qingdao, kus muuhulgas toimus Pekingi olümpiamängude purjeregatt, seejärel liiguti rongiga Jinani, Shandongi provintsi pealinna, kust edasi Shanghaisse ja naabruses olevasse Wuxi'sse, mis on kuulus paljude Saksa ettevõtete poolest. Visiit, mis toimus EBSi 20. aastapäeva ürituste raames lõppes 28. oktoobril.

Kogu reisi programm oli tihe, kuid huvitav – Qingdaos toimus ettevõtjatele „match-making” Hiina ettevõtjatega, Jinanis kohutamine EBSi vilistlastega võimaliku Hiina esindaja ja abijõudude leidmiseks EXPOle, Jinanis ja Wuxis külastati ettevõtteid. Eesti-Hiina ärikonverents ühes I EBSi Hiina vilistlaste konverentsiga toimus 25.–26. oktoobril Jinanis. Programmi lõpetas lühiloeng äritegemise võimalustest ja keerukusest Hiinas ja hiinlastega, oma kogemusi 5-aastasest äritegevusest Hiinas jagas EBSi Saksa partner. Pisteliselt reisis meiega kaasa Indrek Erikson, Pekingi Eesti Suursaatkonna majandusnõunik, samuti Valle Fledmann, kes mõlemad jagasid ettevõtjatele rohkelt infot Hiina elust ja majandusest, ohtudest ja võimalustest.

Enamikule osavõtnutest oli see esimene külaskäik Hiinasse. Programm oli üles ehitatud eesmärgiga pakkuda võimalikult mitmekesist, kuid samas ehedat kokkupuudet Hiina ja hiinlastega. Vaatamata tihedale ajagraafikule jõuti ka Keelatud linna, Linnupesa staadionile, Suurele Hiina müürile. Tagasite veenab meid, et saime püstitatud eesmärgiga hakkama. Õnnestumisel oli väga suur panus ettevõtjatel, kellele kuulub meie eriline tänu – AS Puukeskus, AS Puumarket, BLT Eesti filiaal, EA Reng AS, KBM Pharma OÜ, Rait AS, Restprojekt OÜ.

Lubasime, et ettevõtmine ei jää viimaseks; uue sarnase väljasõidu Hiinasse korraldab EBS ettevõtjatele 2010. aastal üheaegselt Shanghais toimuva EXPOga. ☐

TOOMAS KUUDA
Pärnu esinduse juhataja

Huvipakkuv Valgevene

3.–7. novembrini külastas Eesti Kaubandus-Tööstuskoja äridelegatsioon Valgevene pealinna Minski. Delegatsioon koosnes 14 ettevõtte 19 esindajast. Äriseminar, kahepoolsed kohtumised kohalike ettevõtjatega Minski Kaubanduskojas ja ettevõtete külastused andsid osalenutele ettekujutuse Valgevene majandusest ning võimaluse luua kasulikke ärisidemeid.

P OSITIIVNE ÜLLATUS

Enne reisi olnud eelarvamusel ja hirmud õnneks ei täitunud. Minsk üllatas sõbralike inimeste ja külalislahkusega ning kaasaegse väljanägemisega. Linnas valitsenud puhtust ja korda võib pidada erakordseks ja õigus on ilmselt neil paljudel inimestel, kes peavad Minskit Euroopa puhtaimaks linnaks. Naljaga pooleks öeldakse, et Minskis püütakse puuleht kinni enne, kui see maha kukub. Tegelikult pole puhas mitte seal, kus koristatakse, vaid puhas on seal, kus ei reostata. Kindlasti väljendab Minski linnapilt valgevenelaste suhtumist ümbritsevasse keskkonda, see on peegelpilt sealset mõtte- ja elulaadist.

Kohalviibitud päevade jooksul ei tekkinud kordagi tunnet, et Valgevene on mahajäänud, isoleeritud või diktaatorlik riik. Lisaks puhtusele hakkasid silma teede ja hoonete hea seisukord, linnaehituslikult jätab Minsk avara planeeringuga suurlinna mulje. Hiljuti valmi-

nud klaasist, metallist ja betoonist Minski raudteejaam ja Valgevene rahvusraamatukogu olid tõelised vaatamisväärsused, mis ühendasid endas arhitektuurse suursugususe ja kaasaegse funktsionaalsuse. Minski tänavad ja linnast väljuvad neljarealsed magistraalid ei ole kindlasti kehvas seisukorras kui Eesti maanteed.

Valgevenelastel on tugev rahvuslik identiteet. Enda sugulusrahvaks ei peeta niivõrd venelasi, kuivõrd leedukaid ja poolakaid. Paarisaja-aastane ajalugu on andnud selleks ka põhjust, kuna Valgevene on kuulunud nii Poola kui Leedu kuningriigi koosseisu.

RIIGIKAPITALISTLIK MAJANDUS

Valgevenes on 10 miljonit elanikku, pealinnas Minskis elab neist 1,8–2 miljonit. Valgevene majandus on viimastel aastatel läinud ülesmäge. Mitte võib-olla nii kiiresti kui Eestis ja Lätis, kuid seda stabiilsemalt ja kindlamalt. 2007. aastal kasvas Valgevene majandus 8,3%, 2008. aasta üheksa kuuga oli sise-

majanduse kogutoodangu kasv võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 10,3%.

Valgevene majanduses on suur osatähtsus riigil. Erinevatel allikatel on riigil otsene osalus 60%–80% majandusest. Tege-

Valgevene majandus on viimastel aastatel läinud ülesmäge. Mitte võib-olla nii kiiresti kui Eestis ja Lätis, kuid seda stabiilsemalt ja kindlamalt.

mist on tüüpilise riigikapitalistliku arengumudeliga, kus riik ise on olnud rikkuste loojaks ja ümberjagajaks. Seetõttu ei ole tekkinud ülikruid ja oligarhiid, vaid riik on jaganud kogu teenitud tulu sotsiaalsfääri ja infrastruktuuri kaudu inimestele tagasi. President ja valitus on kehtestatud põhimõtte, et riigis ei tohi olla ühtegi töötut. Kuigi keskmine palk on 500–600 dollarit, ei ole inimesed rahulolematud, sest kulutused eluasemele, elektrile, veele ja transpordile on väikesed.

Kuigi sellisel viisil on saavutatud majanduslik areng, on vii-

mastel aastatel võetud kindel poliitiline suund avatusele ja välisinvesteeringute riiki meelitamisele. Välisinvesteeringute maht oli 2007. aastal 5,4 mld dollarit, selle aasta üheksa kuu jooksul on see olnud juba 5,2 mld dollarit. Koos sellega on võetud suund erastamisele.

Aastatel 2008–2010 planeeritakse valitsuse poolt erastada 519 vabariiklikus omandis olevat ettevõtet, lisaks 147 äriühingut, mille aktsiad kuuluvad riigile. Sellel eesmärgil on hiljuti moodustatud Rahvuslik Investeeringute Agentuur, mis allub ministrite nõukogule ja mille ülesandeks on tutvustada Valgevenet ja kutsuda riiki rahvusvahelist kapitali.

Välisinvesteeringute ja mitmete teiste riigile oluliste, eelkõige eksportivate ettevõtete tegevuseks on Valgevenes moodustatud kuus vabamajandustsooni. Tsoonis tegutsevatele ettevõtetele on mitmeid maksusoodustusi, näiteks vabastus importtollimaksust juhul, kui toodang läheb ekspordiks;

Eesti ettevõtjate delegatsiooni
võõrustas Eesti konsul Valgevenes
pr Linda Kolk (pildil keskel).

tulumaksuvabastus viie esimese tegutsemisaasta jooksul ja edaspidi makstakse tulumaksu 50% vähem ettenähtud määra.

Sarnaselt toetatakse ka regionaalarengut. President on vastu võtnud ukaasi, millega investeringud regioonidesse ja väikelinnadesse vabastatakse maksudest samadel põhimõtetel, nagu vabamajandustsoonides. Meenutuseks, et ka Eestis kehtis taoline kord 1993. aastani. Ehk tasuks riigi tasakaalustatud ja ühtlase arengu eesmärgil uuesti proovida?

MASINA- JA APARAADITÖÖSTUS

Kõige parema maine ja paljude majandusharu on Valgevenes masinatööstus. Ka Eestis teatakse või mäletatakse selliseid kaubamärke nagu Belarus traktorid, MAZ veoautod ja BELAZ karjääriveoautod. Nõukogude ajast säilinud masina- ja aparaditööstusettevõtteid on kaasajastatud, mille tulemusena on neist kujunenud riigi majanduse jaoks põhilised sektorid. Tuntumatest brändi-

dest toodetakse jätkuvalt Atlant külmkappe (endise nimega Minsk) ja Horisont televiisoreid. Minskis sõidavad ringi seal-samas toodetud bussid, trollid ja trammid. Traktorite ja veoautode põhilised eksportturud, nagu paljude teiste Valgevene kaupade puhul, on Venemaa, Ukraina ja Kasahstan.

Valgevenelased peavad enda tugevuseks nõukogude ajast säilinud haridus- ja meditsiinisüsteemi, mis ei ole omariikluse saavutamise käigus kannatada saanud. Riigis tegutseb 54 ülikooli, mis on valdavalt riigi omanduses. Arvestades ettevõtete kindlustatust töötajatega, võib järeldada, et need tegutsevad riigi majanduse traditsioone ja huve arvestades.

Külastasime Minskist 20 km eemal asuvat ettevõtet AMT Engineering, mis konstrueerib ja valmistab eritellimustel unikaalseid tootmisliine ja -seadmeid tööstusettevõtetele. Ettevõttes töötab 300 inimest, neist 200 töölist ja 100 konstruktorinseneri, nii automaatikuid kui mehhaanikuid. Minu küsimu-

sele, kust leiatakse need konstruktorid ja insenerid, vastas ettevõtte juhataja ilmselt küsimuse mõttest aru saamata: „Minskist”.

POTENTSIAALNE TURG

Tahaks tunnustada Minski Kaubanduskoda kasulike ärikohtumiste ja huvitava vastuvõttuprogrammi eest. Sealse koja head tööd ja ettevõtjate huvi näitab see, et ärikohtumistele Eesti ettevõtjatega oli tulnud 86 kohalikku ettevõtet. Kui meie ettevõtete peamine huvi oli leida uusi turge oma toodetele ja uurida tingimusi võimalikeks investeringuteks, siis paljud Valgevene ettevõtted nägid meie kaudu võimalusi Euroopa Liidu turgudele pääsemiseks.

Endiste nõukogude liiduvabariikide hulgast on Valgevene meie ettevõtetele igati sobiv kaubanduspartner. Erinevalt mõnest teisest riigist on seal paigas seadusandlus ja tegevusraamistik, varimajandust ja korrupsiooni pole üldse või esineb seda harva. Ka geograa-

filiselt pole Valgevene kaugel. Ohuks võib pidada muutuvat seadusandlust, mis võib tugevalt mõjutada kogu senist tegevust. Näiteks meie delegatsioonis olnud Urmas Pasti Alexela Entertainmentist häiris investeringuotsuse langetamisel seni puuduv maaseadus, mis planeeritakse aga vastu võtta 2009. aasta jaanuaris.

UORST ON UORSTISEM

Valgevene jääb meelde oma loomulikkuse ja ehedusega. Näiteks ei jää paljud toiduained oma maitseomadustelt alla meil müügil olevatele. Kuigi maitse on sööja suus, võin väita, et nii maitsekaid vorste või kondiitritooteid kohtab isegi meie poodides harva. Sellega seoses meenub üks lugu, kuidas nõukogude ajal avati Balti jaama uus hoone koos seal oleva restoraniga. Avamisel pakuti kõigile külalistele borši, mis oli erakordselt maitsev. Kui ajakirjanik peakokalt küsis, mida te sinna suppi panite, et see nii maitsev on, vastas kokk tüdinenult: „Mis panin, mis panin – panin kõik, mis ette nähtud!”

PETER GORNISCHEFF
Teenuste direktor

Bulgaariat avastamas ja ärivõimalusi otsimas

17.–21. novembrini külastas Eesti Kaubandus-Tööstuskoda äridelegatsiooniga Bulgaariat. Delegatsioon ühines osaliselt ka välisministri visiidiga, kes viibis Bulgaarias kahepoolsete majandussuhete elavdamise eesmärgil.

Delegatsiooni kuulusid Erki Siitan (Silberauto AS), Peep Siimon (ESCO AS), Reet Kivnurm (Tallinna Tehnikaülikool), Anu Viks (ERAA), Andi Saagpakk (Saaremaa Piiimatööstuse AS), Inri Rästa (Lindström Group AS), Priit Roosipuu (Pemetel OÜ), Kalev Luik (Hendaya Invest OÜ), Rauni Tillisoo (ECE Bulgaria EOOD), Aare Kilp (KupiSega.bg EOOD), Peter Gornischeff (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda), Agne Unn (Tallinna Ettevõtlusamet).

Visiidi käigus toimusid äri-seminarid ja ettevõtjate vahelised kohtumised Sofias ning Burgases. Külastasime Nessebari - iidset Musta mere rannikulinna. Nägime tööstusmaastikku, viinamarjaistandusi, mägisemaid piirkondi ning kuulsaid suvekuurorte.

Sofias toimunud seminari avasid Bulgaaria ja Eesti välisministrid. Huvi Eesti ettevõtjate vastu oli suur. Bulgaaria ettevõtjad jagunesid kolme hu-

virühma. Esimene rühm ettevõtjaid olid edasimüüjad ja hankijad, kes huvitusid Eesti toodete turustamisest või ostimisest, teised olid huvitatud oma toodete eksportimisest Eestisse ning kolmandad soovisid pakkuda tugiteenuseid Bulgaaria turule saabuvatele ettevõtetele (raamatupidamine, tõlketeenused, transporditeenused jne).

Muljed Bulgaariast on vastuolulised. Bulgaaria dekla-

reeris käesoleva aasta III kvartali sisemajanduse kogutoodangu kasvuks 5,6%. Tööpuudus on vähenenud ning turisminduses jätkuvad õitseajad. Samas on ka seal hetkel väga aktuaalsed teemad riigieelarve kulude kärpimine ja välisinvesteeringute juurdekasvu soodustamine (viimases kvartalis välisinvesteeringute juurdevool vähenes) ning tööjõu produktiivsuse tõstmine. Karta võib inflatsiooni kasvamist kahekohalise numbriks 2009. aastal. Välisvaatlejad

Vaade Mustra mere ääres asuvalle Burgasele.

hindavad, et Bulgaaria suhtub maailmamajanduse langusesse mitte piisava ettevaatlikkusega ning elatakse üle oma võimete piiri.

Vaadates Sofia linnapilti on kesklinn ja vanalinn väga kenasti restaureeritud ning korras. Rajoonid, mida võib kõrvutada Lasnamäe või Mustamäega on aga palju hullemas olukorras kui meil. Samuti ei ole kiita teede olukord. Sofiast eemal Musta mere ääres on mererannik väga tihedasti täis ehitatud. Ehitusbuum tundub raagevat, sest nii mitmedki uusehitised on pikemaks ajaks seisma jäänud. See pilt näitab ühelt poolt majanduse jahtumist ning teisalt vajadust uute investeeringute ja arengu järgi.

Jäi mulje, et erinevalt Sofiast pole globaalne majandus Musta mere äärsesse sadamalinnas Burgasesse jõudnud. Sealsed inimesed ja äriühingud elavad teatavas infosulus. Teisest küljest asub see piirkond vahetult kuulsate „Sunny Beach” kuurortide kõrval ning suvel on nimetatud piirkonnas väga palju turiste.

Bulgaarlased on mitmeid sajandeid elanud Türgi ülemvõimu all, millest vabaneti Venemaa abiga. Seetõttu suhtutakse Venemaasse ja venelastesse teatava austusega ja pigem käsitletakse neid kui vabastajaid. Oma naturilt on bulgaarlased pigem temperamentsed, kuid samas ei ole nad ka liialt ülevoolavad. Vanem põlvkond eelistab välismaalastega vestelda vene keeles, noorem põlvkond aga inglise keeles. Koolides enam üldises korras vene keelt ei õpetata.

Väga huvitav on bulgaarlaste poolne asjade korraldus. Toon siin näiteks ärikohtumiste läbiviimise. Esialgu tundub, et nad planeerivad kaootiliselt ja läbimõetlematult, kuid reaalsete sündmuste saabudes laubub kõik väga kenasti ning asjad paistavad omasoodu „paika loksumat”.

Äriviisidil kogesime erakordset külalislahkust kohalike elanike poolt. Näiteks bussijuht, kes saatis meid teel Varna lennujaamast Burgasesse ja tagasi, olles kuulnud, et tema klientideks on järgnevatel päevadel eestlased, oli hankinud ansambli Sõpruse Puiestee CD ning meie saabudes pani selle mängima.

Kokkuvõttes võib öelda, et äritegemiseks on Bulgaarias potsentsiaali. Tegemist on areneva riigiga, millel ühelt poolt on Eestiga teatav ühisosa (naaber Venemaaga, sotsialistlik lähiminevik, ühendus merega), kuid teisest küljest erinev ajalugu, kultuur ja arusaamad ning harjumused.

Seni on Eestis Bulgaariaga seostatud ärilises mõttes peamiselt turismi ja kinnisvaraäri, kuid tegelikult on palju teisi majandusharusid nagu toiduainetetööstus, transport, ehitus, infotehnoloogia ja kommunikatsioon, millel on samuti suurt potsentsiaali.

Äriviisi õnnestumise eest tänan Eesti Suursaadikut Bulgaarias Rein Oidekivi ja konsulit Marje Massat ning Tallinna Ettevõtlusametit ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutust, kes olid ürituse toetajateks. ☑

Seminar: Sihtturg – Moldova

20. jaanuaril Kaubanduskojas

20. jaanuaril 2009, algusega kell 10.30 toimub Kaubanduskojas II korruse saalis sihturuseminar Moldovast. Seminari korraldavad Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Suursaatkond Ukrainas ja Tallinna Ettevõtlusamet. Seminari moderaator on Margus Solnson, majandusnõunik Eesti Suursaatkonnas Ukrainas.

Seminari päevakava:

- 10.30 Registreerimine
- 11.00 Seminari avasõnad – Margus Solnson
- 11.05 Ettekanne Moldova suursaadiku Eestis Veaceslav Dobinda poolt
- 11.20 Ettekanne Moldova Suursaatkonna Eestis I sekretäri Carolina Perebinos poolt
- 11.40 Presentatsioon MIEPO (Moldova Investeeringute ja Kaubanduse Agentuur) Moldova investeerimiskliimast, põllumajandusest, kinnisvarast jne
- 12.10 Kohvipaus
- 12.30 Moldova majandusest ja Eesti-Moldova majandussuhetest – Margus Solnson
- 13.10 Eesti ettevõtte töökogemusest Moldovas
- 13.40 Lõuna

Seminari osavõtutasu on 300 krooni, lisandub käibemaks.

Eesti Välisministeerium
ESTONIAN MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

Tallinna Ettevõtlusamet

Lisainfo ja registreerimine:

UIIVE RAID • Tel: 604 0092 • E-post: viive@koda.ee

Muudatused Valgevene Vabariigi Tallinna Peakonsulaadi majandusteenistuse koosseisus

1. novembrist asus oma tööülesannetesse Tallinnas Valgevene Vabariigi Peakonsulaadi konsul **Stanislav Ventsel**. Üheks tema põhiülesandeks on aidata kaasa majandussidemete tugevdamisele Valgevene ja Eesti vahel, kahepoolse kaubakäibe suurendamisele ning kahe riigi kommertsagentide vaheliste efektiivsete ärikontaktide korraldamisele. Peamine teave, mis võib huvitada Eesti ettevõtteid ja organisatsioone, on kättesaadav Internetis:

- Valgevene Vabariigi president www.president.gov.by
- Valgevene Vabariigi Välisministeerium www.mfa.gov.by
- Valgevene Vabariigi Peakonsulaat Tallinnas www.estonia.belembassy.org
- Valgevene Vabariigi Majandusministeerium www.economy.gov.by
- Valgevene Vabariigi Tööstusministeerium www.minprom.gov.by
- Valgevene Vabariigi Kaubandusministeerium www.mintorg.gov.by
- Valgevene Kaubandus-Tööstuskoda www.cci.by
- Rahvuslik Investeeringuagentuur www.invest.belarus.by
- Rahvuslik Õigusteabekeskus www.ncpi.gov.by
- Rahvuslik Näituskeskus „BelEXPO“ www.belexpo.by

Kontaktandmed: Tel: 651 5500 • Faks: 655 8001 • E-post: estonia@belembassy.org

Kingissepa alustavate ettevõtjate delegatsioon Jõhvis

3. detsembril kell 15.30-16.30 toimuvad Kaubanduskoja Jõhvi esinduses (Pargi 27, I korruse saal) kontaktkohtumised Kingissepa regiooni alustavate ettevõtjatega. Kogemusi vahetama ja ärikontakte sõlmima on oodatud reklaami, disaini, toitlustamise, sotsiaaltöö ja õmbluse valdkonna ettevõtjad Virumaalt, aga ka mujalt Eestist.

Nimi ja plaanitatav tegevus	Potentsiaalsed partnerid	Kohtumise eesmärk
Aleksandra Varakina Disaini-, reklaami- ja fotostuudio; piltide müük	Reklaamifirmad ja meenete valmistajad; kulumaterjalide tarnijad reklaamitoodete ja meenete valmistamiseks; reklaami ja meenete potentsiaalsed tellijad.	Klientide ja tarnijate leidmine, kogemuste vahetamine
Lidia Voronova Pererestoran (puhkus koos lastega)	Firmad, kes pakuvad vabaaja veetmist koos lastega (restoranid, lastetoad, mänguplatsid).	Kogemuste vahetamine
Julia Darovskaja Treeningukeskus (sotsiaaltöö)	Sotsiaalorganisatsioonid, psühholoogid-konsultandid, kõrge korporatiivse kultuuriga firmad.	Klientide leidmine, ühisprojektide teostamine
Nadežda Luptova Naiste õmblusateljée	Erinevate rõivaste õmblusateljéed, kangaste ja manuste tarnijad, igapäevaste ja korporatiivsete rõivaste potentsiaalsed tellijad.	Klientide ja tarnijate leidmine, kogemuste vahetamine
Olga Titoikina Usaldustelefon, personaliagentuur, vabaaja veetmise keskus	Usaldustelefon, psühholoogid-konsultandid, vabaaja veetmise keskus.	Kogemuste vahetamine, klientide vahetamine
Jelena Grigorjeva Puhastusteenused	Puhastus- ja koristusteenust osutavad ettevõtted.	Soovib koolitust

Messikoolitused:**Tulemuslik messiturundus –
töö enne messi, messi ajal ja peale messi!**

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab koostöös Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega messikoolitused suuremates Eesti linnades. Esimesed koolitused leiavad aset detsembris 2008.

9. detsembril kell 9.00–17.00

Eesti Kaubandus-Tööstuskodas, Toom-Kooli 17, Tallinn (eestikeelne)

10. detsembril kell 9.00–17.00

Eesti Kaubandus-Tööstuskodas, Toom-Kooli 17, Tallinn (venekeelne)

11. detsembril kell 9.00–17.00

Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž, Ringi 35, Pärnu (eestikeelne)

Tooteid ja teenuseid ning nende omadusi peab klientidele järjest rohkem ja täpsemalt selgitama, kuna valik, mis turule jõuab, on väga mitmekesine ja muudab otsuse langetamise kliendile raskeks. Üha tiheneva konkurentsi tingimustes hakkavad äris järjest enam tähtsust omama isiklikud suhted. Nende arendamiseks pole paremat kohta kui messid või näitused, kus on võimalik suhelda ja otsest kontakti saavutada potentsiaalse või ammuse äripartneriga. Et messil osalemine oleks edukas, vastaks ettevõtte ootustele ja tagaks tehtava investeeringu tasuvuse, tuleb kindlasti pikalt ja põhjalikult planeerida messil osalemist, realiseerida messil püstitatud eesmärgid ning teha sihikindlalt järeltööd saadud kontaktidega peale messi. Antud koolituse käigus antakse põhjalik ülevaade kõikidest etappidest ning jagatakse kasulikke näpunäiteid.

Seminaril leiavad käsitlust järgmised teemad:

- Messi valik – konkurentsieelis, sihturg
- Messi ettevalmistus – eesmärgid, messiboksi planeerimine, meeskond, eelarve, logistika, ühisstendid, kliendisuhetud, messiturundus
- Messiboks – messiboksis osalemine, töökorraldus, klientidega suhtlemine, mida teha, mida mitte
- Järeltöö pärast messi – tulemuste analüüs, edasised sammud

Messikoolitused viib läbi Jakob Saks, kes on pikaajalise praktilise kogemusega eksportöör, tunnustatud koolitaja ja konsultant. Viimase kuue aasta jooksul on ta organiseerinud erinevatele ettevõtjatele messistende mitmel rahvusvahelisel messil aastas (sh Aasia, Euroopa, Põhja-Ameerika). Tal on 11 aastat ekspordijuhtimise kogemust (sh 5 aastat töötades väljaspool Eestit) ning magistriraad Copenhagen Business School'ist.

Osalustasu koolitusel on 300 krooni päev (hind sisaldab käibemaksu). Palume eelnevalt registreeruda.

Seminar:**Maksumuudatused 2009****17. detsembril Kaubanduskojas**

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab kolmapäeval, 17. detsembril Kaubanduskojas ettevõtete juhtidele, finantstöötajatele ja raamatupidajatele maksumuudatuste teemalise seminari.

1. jaanuarist 2009 jõustuvad mitmed muudatused, sealhulgas nii tulumaksuseaduse kui ka käibemaksuseaduse muudatused. Samuti viiakse sisse muudatused seoses arvestussüsteemi ja e-maksuametiga. Käesoleva seminari käigus on kavas käsitleda kõiki oluliseid maksumuudatusi, mis jõustuvad 2009. aastast.

Seminari kava ja esinejad:

- 10.00 **Arvestussüsteemi ja e-maksuameti muudatused**
Ruth Paade Maksu- ja Tolliameti tulude osakonna juhataja
- 11.15 **Tulumaksuvaldkonna muudatused**
Aidi Kallavus,
KPMG Baltics AS juhtiv maksunõustaja
- 12.30 **Käibemaksuseaduse muudatused**
Merike Oja,
KPMG Baltics AS juhtiv maksunõustaja
- 13.30 Lõuna

Osavõtutasu Kaubanduskoja liikmetele 750 krooni, mitteliikmetele 1500 krooni. Lisandub käibemaks. Hinnas sisalduvad teabematerjalid, lõuna ja kohvipausid.

Info ja registreerimine:

KATI KRASS

Tel: 443 0989

E-post: kati@koda.ee

Seminar

Kuidas toime tulla majanduskeskkonna väljakutsetega?

4. detsembril Kaubanduskojas

Seminar toimub 4. detsembril kell 10.00–13.00 Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn). Seminar on suunatud väike- ja keskmise suurusega ettevõtete tipp- ja keskastme juhtidele.

Väike- ja keskmise suurusega ettevõtted moodustavad Eesti ettevõtete hulgas enamuse ja nende panus majandusse on suur. Edukaks tegutsemiseks ja konkurentsipüsimiseks praeguses kiiresti muutuv maailmas on võimalik kasutada oma ettevõtte toimivuse parendamiseks mitmeid lähenemisviise, meetodeid ja juhtimisvahendeid. Esile võiks tõsta „*Coaching* kui juhtimisstiili“, „Tasakaalus tulemuskaardi“, „Kulusäästliku tootmise“, „Äriprotsesside ümberkujundamise“ ja „Lean6Sigma“. Iga ettevõtte on erinev ja mis on parim lahendus ühele, ei pruugi sobida teisele. Seminaril tutvustame Teile mõningaid meetodeid ja juhtimisvahendite kasutamise võimalusi, mis võiksid sobida just Teie ettevõttele.

Seminari eesmärgid:

- Tutvustada erinevaid juhtimismeetodeid ja -vahendeid ning lähenemisviise, mis aitaksid ettevõttel konkurentsipüsimiseks, aga ka vähendada kulusid äriprotsessides – kõik selleks, et edukalt reageerida uutele väljakutsetele kiiresti muutuv majanduskeskkonnas;
- Täiendada osalejate juhtimisalaseid teadmisi ja oskusi ning suurendada nende juhtimisalast enesekindlust;
- Tutvustada uuenduslikke Lean6Sigma meetodeid ning anda teavet vastava spetsiaalkoolituse kohta, mis algab 2009. aasta alguses ja kus koolitatakse nii „rohevöösid“ kui ka „mustvöösid“ (*Green Belt and Black Belt*).

Seminari teemad:

- *Coaching* kui juhtimisstiil (inglise keeles)
- Tasakaalus tulemuskaart (BSC) (inglise keeles)
- Kulusäästlik tootmine (Lean Production) (eesti keeles)
- Äriprotsesside ümberkujundamine (BPR) (eesti keeles)
- Lean6Sigma (inglise keeles)

Lektorid:

- Jens Christiansen, Välisinvestorite Nõukogu esimees ja Christiansen Consulting OÜ peakonsultant
- Jens Folke, Lean6Sigma Master Black Belt (Taani)
- Kaur Kivirähk, Christiansen Consulting OÜ juhtimiskonsultant
- Tarmo Täht, Christiansen Consulting OÜ juhtimiskonsultant

Seminari osalustasu on Kaubanduskoja liikmetele 300 krooni, mitteliikmetele 600 krooni (lisandub km). Hinnas sisalduvad materjalid ja kohvipaus.

FICE
Foreign Investors'
Council in Estonia

CHRISTIANSSEN CONSULTING

Täiendav info ja registreerimine:

LIINA PELLO

Tel: 604 0091 • E-post: liina.pello@koda.ee

Lugupeetud ettevõttejüht!

Mida saate Teie teha selleks, et aidata lapsi täisväärtuslikult kasvada ja areneda?

Rahvusvaheline organisatsioon UNICEF (ÜRO Lastefond) kogub abifondi vahendeid tervituskartide heategevuslikust müügist ja vabatahtlikest annetustest. Kogutud vahenditest korraldame mitmesuguseid kampaaniaid, näiteks AIDSi, narkomaania ja vägivalda ennetamiseks, erivajaduste ja puudega laste toetamiseks ning väikelinnade lastekodude ja sünnitusmajade abistamiseks. Need on vaid mõned üritused, millega abivajajaid toetame.

Eesti ettevõtjad on üha enam hakanud tegelema ka sotsiaalse vastutusega. On ilmselge, et ettevõtte eesmärk ei ole ainult kasumit teenida, vaid täita ka ühiskonna struktuuris tähtsat kohta. Ettevõtte loob ühiskonna jaoks töökohti ja sellega seondult ka töötajate sotsiaalset kindlustunnet. Tänu nendele väärtustele ühiskond tugevneb ja asub stabiilse positiivse arengu teele. Kuid laste täisväärtusliku arenguta ei ole ühiskonna kindel areng võimalik.

UNICEF pakub Eesti ettevõtjatele võimalust paigutada tasuta reklaami UNICEFi kodulehele. Bänneri kaudu suundub kodulehe külastaja otse Teie firma kodulehele. Saate panna ka oma kodulehele UNICEFi bänneri, mis kinnitab, et Teie ettevõtte toetab UNICEFi heategevuslikke kampaaniaid.

Lisainfo Eesti Rahvuskomitee UNICEF'ist:

JEUGENIA DOTSENKO

Tel: 556 43619

E-post: jevgenia@unicef.ee

unicef

RIIGIHANKETEATED

Eesti riigihanketeated

- Tartu Ülikooli Kliinikumi pesupese- teenuse ostmine, pakkumiste esitamise tähtaeg 12.01.2009. Kood 2195
- Mahtuniversaali rent, tähtaeg pak- kumiste esitamiseks 08.12.2008. Kood 2196
- Riigiasutuste Interneti välisühen- duse teenuse tellimine (2009), tähtaeg 08.12.2008. Kood 2197
- Kindlustusteenuse tellimine, täht- aeg 08.12.2008. Kood 2198
- Balti jaama ja Liivalaia jalakäijate tunnelite hooldusteenuse osuta- mine (sisaldab tunnelite põrandate ja treppide pühkimist, pesemist, vee äravoolu restide puhastamist, prügikastide hooldamist, talvisel ajal libeduse tõrjet). Tähtaeg 09.12.2008. Kood 2199
- Kemikaalide koristamine Maardu linnas, tähtaeg 09.12.2008. Kood 2200
- Ultraheliaparaadi ostmine, tähtaeg 08.12.2008. Kood 2201
- Videomonitoringu süsteemi ost- mine, tähtaeg 08.12.2008. Kood 2202
- Rakvere lasteaed Kungla rekonst- ruerimine, tähtaeg 12.12.2008. Kood 2203
- Rakvere Reaalgümnaasiumi spor- dihoone juurdeehitus ja fassaadide remont, tähtaeg 12.12.2008. Kood 2204
- Pääsküla prügilas sulgemisjärgne keskkonnaseire, tähtaeg 08.12. 2008. Kood 2205
- Tänaava rekonstrueerimine Jõhvis, tähtaeg 15.12.2008. Kood 2206
- Mustvee Kesk-Peipsi sadamaehi- tuse ehitusteenuse hange (I etapp), tähtaeg 15.12.2008. Kood 2207
- Põhivõrgu 110 kV jõutrafode hool- dus erinevates Eesti piirkondades, tähtaeg 29.12.2008. Kood 2208
- Elva Lasteaia hoone ümber- ja juurdeehitus, tähtaeg 11.12.2008. Kood 2209
- Amandus Adamsoni Ateljeemuu- seumi restaureerimine, tähtaeg 15.12.2008. Kood 2210
- Maantee remont ja kergliiklustee ehitus, tähtaeg 11.12.2008. Kood 2211
- Diislikütuse ostmine Tallinna Auto- bussikoondise transpordivahendi- tele, tähtaeg 29.12.2008. Kood 2212
- Siliikoonist haavadreenide ja lõöt- sade hange, tähtaeg 08.12.2008. Kood 2213
- Kerge kütteõli hange, tähtaeg 06.01.2009. Kood 2214
- Ehitustööde tellimine Pärnu elekt- ri- ja soojuste koostootmisjaama jaoks (ehitustööde esimene etapp), tähtaeg 19.12.2008. Kood 2215
- Investeeringulaenu lepingu sõlmi- mine: Loksa linna 2009. aasta eelarves kavandavate investe- ringute finantseerimine, tähtaeg 08.12.2008. Kood 2216
- Tallinna Lauluväljaku peahoone-, tuletorni-, raadiotorni-, WCde-, kergladude-, teede ja platside ehi- tustööde hange. Tähtaeg 15.12. 2008. Kood 2217
- Suure-Jaani Jäätmejaama pro- jekteerimis-ehitustööd, tähtaeg 17.12.2008. Kood 2218
- Valgamaa Puuetega Inimeste Koja hoone rekonstrueerimine, tähtaeg 10.12.2008. Kood 2219
- Investeeringulaenu hange, tähtaeg 05.01.2009. Kood 2220
- Põllumajandusministeeriumi hal- dushoone korrashoiuteenus ost- mine, tähtaeg 09.12.2008. Kood 2221
- Eesti Raudtee rööbastee ostmise hange (495 tonni 60 E1 MHH röö- paid). Tähtaeg 12.01.2009. Kood 2222
- Kuivastu sadama kai rekonstruee- rimine, tähtaeg 07.01.2009. Kood 2223
- Haljala kalmistu haldamine 2009– 2010, tähtaeg 10.12.2008. Kood 2224
- Ühiselamu projekteerimis- ja ehi- tustööd, tähtaeg 08.12.2008. Kood 2225
- Pärnu Linnavalitsuse hange, mille objektiks on Sampo panga laenu tasumiseks võetava pikaajalise laenuga seonduvad finantseerimis- teenused. Tähtaeg 05.01.2009. Kood 2226
- Turvaelektrivarustuse toite diisel- generaatorite ostmine (2 komp- lektset generaatorseadet koos kõigi vajalike lisa- ja abiseadme- tega) tähtaeg 06.01.2009. Kood 2227
- Põhja-Eesti Regionaalhaigla han- gib südame kateteriseerimise ja koronaarinterventsioonide teosta- mistarbed, tähtaeg 15.01.2009. Kood 2228

Täpsem info:
LEA RAASAMAA

Tel: 604 0090 • E-post: lea@koda.ee

**Soovite igapäevaselt
ülevaadet Teie
jaoks olulistest
riigihankepakkumistest
Euroopast?**

**Kasutage soodsat võimalust tel-
lida riigihangete monitoringu
teenus detsembris poole hinnaga!**

KOOSTÖÖPAKKUMISED

- Itaalia kiivrite tootja otsib edasi- müüjat. Kood 12134
- Itaalia aluspesu tootja otsib müügi- esindajat. Kood 12135
- Itaalia hingamisaparaatide tootja ja paigaldaja otsib edasimüüjaid. Kood 12136
- Prantsuse kellarihmade tootja otsib edasimüüjaid. Kood 12137
- Saksamaa mobiiltelefoni vahen- dusel sotsiaaluringute teenuste pakkuja otsib koostööd sotsiaal- ja turu-uuringute firmadega. Kood 12138
- Saksamaa laomööbli ja -sisustuse tootja otsib edasimüüjat. Kood 12139
- Saksamaa õlifiltriite (RMF – *Radiale Micro Filtration*) tootja otsib edasi- müüjaid. Kood 12140
- Rumeenia rõivatootja otsib edasi- müüjaid. Kood 12141
- Luksemburgi raadio- ja telekom- munikatsiooniteenus pakkuja pakkub ennast alltöövõtjaks. Kood 12142
- Saksamaa HoReCa lauanõude tootja otsib koostööd hulgi- ja jae- müüjatega. Kood 12143
- Itaalia valamusfoonide tootja otsib edasimüüjaid. Kood 12144
- Poola puituste tootja otsib edasi- müüjaid ja veekindla kattega vineeri tootjat. Kood 12145
- Saksamaa rooveepuhastite tootja otsib koostööpartnereid. Kood 12146
- Venemaa keemiatööstuse seadme- te tootja otsib koostööd. Kood 12147
- Venemaa teraviljakasvataja otsib koostööd edasimüüjatega. Kood 12148

Täpsem info:
JULIA MALEU

Tel: 604 0082 • E-post: julia@koda.ee

ÕNNITLEME DETSEMBRIKU JUUBILARE!

115

TERE AS
liige alates 1925

85

JUVEEL OÜ
liige alates 1996

ROMAN TAVAST OÜ
liige alates 1994

20

EBS EDUCATION OÜ
liige alates 1989

EESTI EHITUS AS
liige alates 1993

INVESTMENT AGENCY OÜ
liige alates 2004

K-PROJEKT AS
liige alates 1998

15

ARAVETE METALLITÖÖDE OÜ
liige alates 1996

BALTI VESKI AS
liige alates 1996

BALTIKLAAS AS
liige alates 2001

COATS EESTI AS
liige alates 1999

COMFORT AE AS
liige alates 1999

DAIRYPAK OÜ
liige alates 1996

EB THERM OÜ
liige alates 1997

ECOPRINT AS
liige alates 2007

EEK TRADE AS
liige alates 1997

EFRAIM TRADING AS
liige alates 1997

ELKE GRUPI AS
liige alates 1998

EMPRESSO KANGAD OÜ
liige alates 1998

GETZ EESTI AS
liige alates 2001

HEIVÄL OÜ
liige alates 2001

HNK ANALÜÜSITEHNIKA OÜ
liige alates 1998

JUVEST BALTICA OÜ
liige alates 1999

**KURESSAARE
SANATOORIUM AS**
liige alates 1990

NEWEKS AS
liige alates 2000

NITROFERT AS
liige alates 2002

PINTAVÄRI EESTI OÜ
liige alates 1999

PLAGG TRADE OÜ
liige alates 1997

PROLEXPLAST AS
liige alates 1995

PÕLTSAMAA FELIX AS
liige alates 1996

PÕRANDAMEISTER OÜ
liige alates 1998

R KIOSK EESTI AS
liige alates 2004

RAMIRENT AS
liige alates 2001

ROTAL-KAUBANDUSE OÜ
liige alates 2006

SEB PANK AS
liige alates 1996

SEMUEHITUS AS
liige alates 2007

STORA ENSO PACKAGING AS
liige alates 1994

ZIGMUND AS
liige alates 2006

TERASKOMPANJON AS
liige alates 1997

WELDEST OÜ
liige alates 1996

VIRU TRANS AS
liige alates 1997

VOKA MASIN AS
liige alates 1997

VOPAK E.O.S. AS
liige alates 2001

10

BETAMAR OÜ
liige alates 2000

BNS EESTI OÜ
liige alates 2005

COOMOR KAUBANDUS OÜ
liige alates 2008

CORPORE AS
liige alates 2002

DESORAL OÜ
liige alates 2003

DIAPOL GRANITE OÜ
liige alates 1999

ENERPOINT SAARE OÜ
liige alates 2003

FINEST STEEL AS
liige alates 2000

**JOHNSON CONTROLS
ESTONIA OÜ**
liige alates 2000

KONTEMPORAN OÜ
liige alates 2008

LASITA MAJA AS
liige alates 2003

MOUNTAIN LOGHOME OÜ
liige alates 1999

NOR-EST WOOD AS
liige alates 1999

RGR METALL OÜ
liige alates 2005

RTG PROJEKTIBÜROO AS
liige alates 2004

**SCHLÖSSLE HOTEL
GROUP OÜ**
liige alates 2004

SILEEM OÜ
liige alates 2001

UNISTAR-AUTO OÜ
liige alates 2006

WETOREX OÜ
liige alates 2003

Kaubanduskoda koostöös Raadio Kuku'ga kutsuvad kuulama saadet

MAJANDUSRUM

kolmapäeviti kell 11.00–12.00,
kordusena kolmapäeva õhtul kell 20.00–21.00

www.koda.ee

KUKU

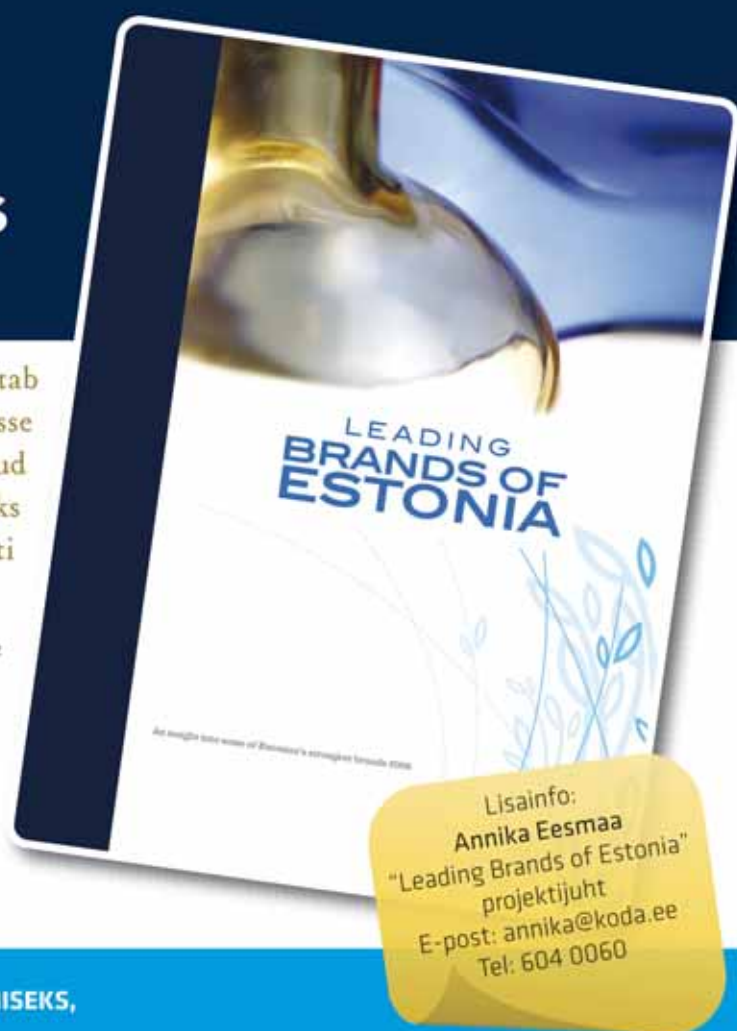
Eesti Kaubandus-Tööstuskodal
on au esitleda raamatut

LEADING BRANDS OF ESTONIA

„Leading Brands of Estonia” on raamat, mis tutvustab Eesti juhtivaid kaubamärke ja ettevõtteid. Raamatusse valitud kaubamärgid on loodud Eestis ja laialdaselt tuntud nii sise- kui välisurgudel. Valikul oli kõige otsustavamaks see, et ettevõtte ise määratleks oma kaubamärgi Eesti kaubamärgina ja tegeleks aktiivselt brändinguga.

Raamat „Leading Brands of Estonia” on mõeldud Eesti kui innovaatilise ning arenenud majandusega riigi tutvustamiseks ning siin loodud kaupade ja teenuste reklaamimiseks. Kaubanduskoda usub, et raamat tõstab selles osalejate tuntuks, aitab leida uusi koostööpartnereid ning kasvatab seeläbi ka Eesti ekspordi.

Raamatut levitatakse välisriikide saatkondadele ning ettevõtjate esindusorganisatsioonidele, ministriumitele ning osa raamatutest jõuab kinkeraamatuna ka jaemüüki.

Lisainfo:
Annika Eesmaa
„Leading Brands of Estonia”
projektijuht
E-post: annika@koda.ee
Tel: 604 0060

ESINDUSLIK RAAMAT SOBIB HÄSTI VÄLISKÜLALISTELE KINKIMISEKS,
TUTVUSTAMAKS EESTI ETTEVÕTLUST.

Ärihommikusöök professor Leslie Young'iga

Estonian Business School

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda koostöös Estonian Business School'iga kutsub Kaubanduskoja liikmeid osalema 2008. aasta viimasel ärihommikusöögil.

Esinejaks on professor Leslie Young, kes on Hong-Kongi Hiina Ülikooli makromajanduse professor ja viibib Eestis Estonian Business School'i kutsel ning promoveeritakse samal päeval EBSi audoktoriks.

**ÄRIHOMMIKUSÖÖK TOIMUB 19. DETSEMBRIL ALGUSEGA 9.00
RADISSON SAS HOTELLI 24. KORRUSEL, LOUNGE24-S.**

Radisson
HOTEL TALLINN

Groucho Marxism: Capitalism without Capital Meets
Communism without Communes

Tulevik - kas kapitalita kapitalism kohtub kommuunideta kommunismiga?
(parafraaseerides Marxi).

Praegune finantskriis on sundinud Ameerikat riigistama oma pangandus-
süsteemi, Hiina seevastu liigub turumajanduse suunas. Professor Young
selgitab seda paradoksi vastandades lähiajaloo majandustsüklid ning Ameerika ja Hiina institutsionaalsed struktuurid.

Info ja registreerimine:
Annika Eesmaa
E-post: annika@koda.ee
Tel: 604 0060
www.koda.ee

ETTEKANNE JA VESTLUS TOIMUVAD INGLISE KEELES.

Üritusel osalemise hind on 300 krooni (koos käibemaksuga).

Rohkem infot esineja kohta leiad <http://pssm.ssc.govt.nz/1999/speakers/lyoung.asp>

Kui väärtustad oma aega - kiired otselennud algusega Tallinnast

Kiiev

al 1295

Minsk

al 1295

Moskva

al 1411

Stockholm

al 1095

Helsingi

al 797

Oslo

al 1095

Ühe suuna hind, mis sisaldab kõiki tasusid. Piletid saadaval
perioodil 12.01.-31.03.2009.a. Kohtade arv on piiratud.

www.estonian-air.ee

 ESTONIAN AIR